

РЕЛИГИОЗНОСТ ПРАВОСЛАВНИХ И МИЛИТАРИСТИЧКА ПОЛИТИЧКА КУЛТУРА У СРБИЈИ

Андријана Максимовић*
Државни универзитет у Новом Пазару, Департман за правне науке

* andrijanam0809@yahoo.com

РЕЛИГИОЗНОСТ ПРАВОСЛАВНИХ И МИЛИТАРИСТИЧКА ПОЛИТИЧКА КУЛТУРА У СРБИЈИ

Сажетак: У раду су приказани резултати истраживања којима се настојао утврдити однос између религиозности Православних у Србији и милитаристичке политичке културе. Аутор се ослањао на анализу секундарних података ЕВС-а које је по јединственој методологији спроведено у читавој Европи. Први концепт који је био предмет мерења је религиозност. Религиозност је операционализована посредством неколико димензија религиозности : религијско веровање, став према религијској конфесији/цркви и персонализована религиозност. Прве две димензије аутор у раду представља као класичну религиозност, а трећу димензију означава световном религиозношћу. Други концепт је милитаристичка политичка култура. Преференцијал у односу на овај тип политичке културе операционално је мерен посредством четворостепене скале : добар, веома добар, лош, веома лош. Методом корелације смо утврдили да највиши степен повезаности са милитаристичком политичком културом налазимо код оних Православаца који показују највише вредности персонализоване религиозности. Регресиона анализа показује да је милитаризам позитиван предиктор у свим димензијама религиозности Православних.

Кључне речи: религиозност, Православци, политичка култура, милитаризам

Увод

Доминантне друштвене вредности битно утичу како на понашање социјалних актера, тако и на друштвене односе и друштвене процесе. Религијске вредности претежно припадају традиционалном корпусу вредности. Оне имају знатан утицај на обликовање самог система вредности и вредносних оријентација. Религиозност је један од одговора на друштвену кризу, стање аномије и индивидуалне дезорјентисаности. Осим тога, како истиче Малдини, врло је важно које ће друштвене вредности и политичке процесе подупрети Црква, јер она има значајан утицај на религиозну популацију, на обликовање њених

вредносних и политичких ставова, на њено понашање и друштвено деловање (Малдини, 2006: 1107). Ово само указује на то да религиозност може бити у функцији одређених друштвених и политичких процеса, али, такође, може деловати и против њих. Нека истраживања су утврдила повезаност религиозности и традиционалних вредности (Fontaine и др., 2005: 123–144), а неки су пак, истицали да управо та повезаност кореспондира са оним вредностима које упућују на потребу избегавања неизвесности (Roccas, 2005: 747–759).

Истраживањем смо настојали утврдити у каквом су односу религиозност Православних у Србији и милитаристичка политичка култура као облик ауторитарне политичке културе. Овај однос ће показати о природи саме религиозности Православаца у Србији, али и о политичкој култури која највише кореспондира са том природом религиозности. Религиозност Православаца у Србији ћемо сагледавати кроз три димензије : религијско веровање, став према религијској конфесији/цркви и персонализована религиозност. Ослањаћемо се на анализу секундарних података ЕВС-а на бази анкетне методе у свим државама Европе. Сагледаћемо у каквом је односу свака од ових димензија религиозности са обликом политичке културе који почива на војној власти. С обзиром на то да се бавимо испитивањем веза између варијабли користићемо метод корелације и регресиону анализу.

Религиозност православних у Србији

Док се религија више везује за друштво, религиозност је, пак, више везана за појединца. Кубурић (1999: 77) одређује религиозност као „субјективни систем ставова и као систем унутрашњих трајних диспозиција које укључује веровања, знања, осећања и понашања”. И за Бахтијаревић (1975: 150–154) је религиозност „субјективни систем ставова који укључују специфичне облике веровања, мишљења, осећања и тенденције, а јавља се као систем унутрашњих, трајних диспозиција, које се манифестују било на вербалан, било на невербалан начин у понашању верника”. Религиозност се ипак најчешће дефинише као „социјално-психолошко стање својствено верујућем човеку, које има три аспекта: сазнајни, афективни и акциони. Заправо, она је јединство веровања, осећања и праксе” (Ђорђевић, 2007: 109–120).

„Човек може бити религиозан на различите начине, тако да су димензије религиозности релативно независне и аутономне” (Тадић,

1998: 359–373). Религиозност је веома сложен феномен, о којем не можемо говорити а да не прецизирамо на који аспект при томе мислимо. Олпортов концепт религиозности се састоји у разликовању интризичке и екстринзичке религиозности. У концепту интризичке религиозности религиозност је интериоризована, а остале потребе су супсидијарног карактера. Екстринзичка религиозност је заснована на мотивима прихватања од стране социјалне групе, а у функцији је остваривања неких других потреба (Allport, 1950). Религиозност се испољава и у односу према другима и заједници (Kirpenberger, Riesebrodt, 2001: 73).

На основу ајтема и питања који обухватају неколико димензија религиозности добили смо слику религиозности Православних у Србији. Религиозност Православних смо операционализовали посредством три димензије на основу података из Европске студије вредности¹ : религијско веровање, став према религијској конфесији/цркви и персонализована религиозност (Максимовић, 2017: 119–161).

Религијско веровање

Прва димензија јесте религијско веровање. Религијско веровање је таква димензија религиозности која се тиче прихватања или неприхватања неких темељних верских истина, без обзира да ли је веровање пропраћено или не основним познавањем верског учења и да ли се то веровање манифестује у свакодневном понашању. Неки аутори сматрају да се поменута димензија религиозности често погрешно своди на познавање теолошке доктрине као система знања, јер питање веровања се најчешће проучава у контексту низа питања која испитују познавање религијских истина или садржаја вере (Зриншчак, Чрпић, Кушар, 2000: 233–255).

Верованье представља прву и темељну димензију религиозног односа. Не може се замислити религиозност неког појединца или групе без веровања у Бога.

Религијско веровање операционализујемо посредством следећих индикатора: да ли верујете у Бога, у живот после смрти, у пакао, рај и грех (Бешић, 2014: 60). У Табели 1.1. приказане су вредности мерења

¹ Европско истраживање вредности је компаративно кроснационално, лонгитудинално истраживање које се по јединственој методологији спроводи у читавој Европи. Ово је најважније компаративно истраживање у друштвеним наукама и спроводи се на сваких девет година. Србија је прикључена тек у последњем таласу истраживања 2008/2009. године. Први талас овог истраживања реализован је 1981. године.

религијског концепта веровања код Православних по следећим индикаторима – веровање у Бога, у живот после смрти, пакао, рај и грех (Максимовић, 2017: 133).

Табела 1. Религијско веровање Православних у Србији

<i>Верују у:</i>	<i>Бога</i>	<i>Живот после смрти</i>	<i>Пакао</i>	<i>Рај</i>	<i>Грех</i>
Православци	97.4	37.9	34.3	43.8	68.0

Као што можемо да приметимо из Табеле, Православни у Србији највише верују у Бога са 97.4%, затим у грех са 68%, у рај са 43.8%, у живот после смрти са 37.9%, а најмање верују у пакао са 34.3%. Висок ниво вере у Бога код Православних у Србији објашњавамо начином на који се религиозност уопште схвата – она се изједначава са вером у Бога. Такође, висок ниво веровања у грех код Православних у Србији показује да се религија и религиозност разумеју као скуп правила и понашања који долази до изражаја када људи осећају страх, патњу, бол. „ Како се из Табеле примећује, Православни у Србији показују несигурност у погледу веру у фундаменталне постулате православља, а то се види из резултата да мање верују у живот после смрти него у рај. То што их дупло више верује у грех у односу на пакао, показује да верују у неку врсту казне и за време овоземаљског живота. Црква није скуп светих, праведних и безгрешних људи, већ заједница слабих и грешних, који су свесни својих слабости и недостатака, па вапе за Богом да им помогне како би их се ослободили” (Биговић, 2000: 264).

Став према религијској конфесији/цркви

Друга димензија религиозности Православних у Србији јесте став према религијској конфесији/цркви. За ову димензију се може рећи да у себе укључује прихватање учења религије, практиковање побожности у религијским организацијама и развијање осећања припадности црквеној организацији. Став према религијској конфесији/цркви меримо кроз два питања²: Прво питање мери став према цркви, а

2 У Европској студији вредности из 2008. постоје два питања, од којих једно има четири посебна ајтема и мери став према цркви кроз изражавање става о томе да ли црква даје или не даје одговоре на морална питања, породичне проблеме, духовне потребе и социјалне проблеме. Степен

друго питање се тиче поверења у цркву/религијску конфесију (Бешић, 2014:70). Табела 2 показује дистрибуцију одговора на четири ајтема кроз која се огледа став према цркви, а Табела 3 показује резултате мерења поверења у цркву.

Табела 2. Став према цркви/конфесији код Православних у Србији

Црква/конфесија даје одговоре на:	Моралне проблеме	Породичне проблеме	Духовне потребе	Социјалне Проблеме
Православци	58.1	46.9	77.7	30.6

Највећи број Православних сматра да црква даје одговоре на духовне потребе (77.7%). Да црква даје одговоре на моралне проблеме сматра 58.1% Православних, да даје одговоре на породичне проблеме сматра 46.9% Православаца, а најмање верују да црква даје одговоре на социјалне проблеме (30.6%) (Максимовић, 2017: 149).

Табела 3. Поверење у цркву код Православних у Србији

Поверење у цркву/конфесију	Веома велико	Велико	Не баш велико	Никакво
Православци	25.6	42.3	28.1	4.1

Највећи број Православних у Србији има велико поверење у цркву. Уколико сагледамо резултате из Табеле 2 и 3, видимо да они Православци који сматрају да црква даје одговоре на духовне потребе имају велико поверење у цркву. Најмање је оних који сматрају да црква даје одговоре на социјалне проблеме и они немају никакво поверење у цркву. Ово само упућује на то да се религиозност код Православних у Србији своди на дубоку повезаност са Богом, на тзв. емоционалну религиозност.

Персонализована религиозност

Трећа димензија религиозности Православних у Србији јесте персонализована религиозност. Ова димензија религиозности „се састоји

поверења се мери четворостепеном скалом процене: „веома велико”, „велико”, „не баш велико” и „никакво”.

од унутрашњег и индивидуализованог става према светом” (Бешић, 2014:80). Ради се о изградњи религијског света на персонализованој духовној равни и по томе се она разликује од прве две димензије религиозности. Ову димензију религиозности смо операционализовали посредством индикатора : веровање у личног Бога/духа/животну силу, унутрашња духовност, заинтересованост за свето/натприродно, налажење утехе у вери, молитва и/или медитација (Бешић, исто), а на основу података из Европске студије вредности.

Табела 4.1. Веровање у личног Бога, духа или животну силу

	Веровање у личног бога	Веровање у духа или животну силу
Православци	21.2	63.9

Православци у Србији у личног Бога верују са 21.2%, а у духа или животну силу са 63.9%. Дакле, као што можемо да приметимо, за Православце у Србији је много важнији религијски свет успостављен на индивидуалној равни у односу на саме религијске постулате.

Табела 4.2. Унутрашња духовност

	Веома заинтересовано	Донекле заинтересовано	Није баш заинтересовано	Уопште није заинтересовано
Православци	20.1	48.5	22.4	9.0

Православни у Србији су углавном заинтересовани за развој унутрашње духовности што се види из прва два поља Табеле (68.6%).

Табела 3.3. Налажење утехе у вери, моли се и/или медитира

	Налажење утехе у вери	Моли се и/или медитира
Православци	86.9	80.2

Висок проценат Православних у Србији налази утеху у вери (86.9%) и моли се и/или медитира (80.2%). Као унутрашња потреба, молитва није конформистичко понашање и на њу не утиче притисак средине. Она је обично везана за личне проблеме човека. Дакле, као што смо

већ изнели, Православни у Србији велики утицај придају личном доживљају вере.

Милитаристичка политичка култура

При разматрању политичке културе неопходно је имати у виду економску развијеност, политичке детерминанте развоја, социјалне норме, преовлађујући тип социјалног менталитета, религију, али и особине конкретних људи. Тако Алмонд теоријски статус политичке културе изводи из неколико елемената:

1. Политичка култура се односи на модел субјективних политичких оријентација у оквиру читаве нације или њених појединих делова;
2. Саставне делове политичке културе чине когнитивни, афективни и вредносни елементи;
3. Садржај политичке културе је резултат социјализације у детињству, васпитања, утицаја медија и доживљаја одраслих особа;
4. Политичка култура утиче на структуру власти и политике, али и на њихове резултате (Подунавац, 2001: 220).

Руе у проучавању политичке културе посебну пажњу посвећује начину прихватања политичке културе од стране појединаца, као важног елемента у изграђивању њиховог идентитета, али и улози појединих друштвених и политичких институција и њиховој прилагођености животним потребама и могућностима појединца (наведено према: Матић, Подунавац, 1997: 357). За Матића и Подунавца, „политичка култура представља онај део опште културе који обухвата вредности, ставове, уверења, симболе, склоности и обрасце понашања у односу на опште услове заједничког живота у једном друштву и на избор праваца и циљева укупног друштвеног развоја” (Матић, Подунавац, 1994: 438).

Иако се у оквиру концепта политичке културе не спомиње непосредно појам ауторитарности, рекли бисмо да је он изузетно важан за разумевање поредака који су успостављени у земљама без традиције грађанског друштва. У ауторитарним владавинама доминирају парохизална и поданичка политичка култура (Алмонд, Верба, 2000:366). Бешић разликује типове политичке културе као што су : лидерско-по-

данички, експертско-елитистички и милитаристички тип политичке културе (Бешић, 2014: 256).

Ауторитарна политичка култура се ослања на традиционализам и ауторитарност. Основне карактеристике ауторитарне политичке културе, како истиче Чупић, су: затвореност, исључивост, идеолошка ригидност и догматичност, затворени начин комуницирања... (Чупић, 2002: 155).

Друштва се могу разликовати по степену развијености и заступљености демократских или аутократских вредности, мањој или већој привржености цивилним политичким или војним институцијама. Фајнер разликује друштвене системе зреле, развијене, ниске и минималне политичке културе. Ниво политичке културе је висок када су уверење и осећање на основу којих владоци заснивају морално право да владају и да им се покорава, општепризнати. Или, кад се комплекс цивилних органа и процедура, који заједнички конституишу политички систем, признаје као ауторитативан, поштовања вредан од стране широког консензуса. Или, кад је јавна ангажованост у овим цивилним институцијама и приврженост њима јака и широко распрострањена.³ Милитаристичка политичка култура је такав тип поретка који се заснива на војној власти. Појмом милитаризам (лат. *militaris*=војни) се указивало на превласт или потпуну доминацију војног фактора у друштвено-политичком и економском животу одређене земље.⁴ Како политичке институције могу бити укомпоноване у ткиво политичког система на демократски и аутократски начин, оне самом својом конституцијом утичу на појаву милитаризма.

Користили смо четворостепену лествицу којом су испитаници изражавали подршку облику који почива на војној власти. У Табели 4. прилажемо подршку овом облику ауторитарне политичке културе.

3 Више видети у: *Енциклопедија политичке културе*, Савремена администрација, Београд. 1993.

4 <http://nubl.org/wp-content/uploads/2014/12/Braco-Kova%C4%8Devi%C4%87-MILITARIZAM-RAT-I-MEDIJI.pdf> (приступљено 20.10.2018).

Табела 4. Степен подршке милитаристичком (N-1333) облику политичке културе, у процентима

	Милитаристички
Веома добар	8.6
Добар	17.0
Лош	33.7
Веома лош	28.8

Највећи број испитаника сматра да је овај облик политичке културе лош и веома лош (62.5%), а знатно мање је оних који сматрају да је милитаризам веома добар и добар (25.6%).

Табела 4.1. Средње вредности⁵ односа димензија религиозности и милитаристичке политичке културе⁶

		N	АС	СД	Ф- тест
Веома добар Добар	Религијско веровање	109	.130	1.007	F(3,1070)=1.972, p>0.1
		198	.049	.994	
Лош Веома лош		402	-.094	.981	
		365	-.044	.987	
Веома добар Добар Лош Веома лош	Став према цркви/конфесији	102	.317	1.021	F(3,1015)=4.748, p<0.1
		205	.042	1.025	
		388	-.088	.967	
		324	-.032	.992	

5 Средње вредности се формирају под условом да је испитаник дао најмање четири одговора.

6 N – укупан број испитаника; АС – аритметичка средина (представља суму вредности конституираног низа подељеног са укупним бројем вредности); СД – стандардна девијација (једна од кључних мера варијабилности која указује у којој су мери вредности удаљене од аритметичке средине). Ф –тест показује да је вредност коефицијента мултипле корелације у коначном моделу статистички значајна или не, односно да регресиони модел статистички значајно предвиђа или не вредности критеријумске варијабле.

Веома добар Добар Лош Веома лош		116	.321	.735	F(3,1139)=6.004, p<0.1
	Персонализована религиозност	229	.043	.950	
		436	-.084	1.043	
		362	-.085	1.034	

Највише вредности запажамо код персонализоване религиозности у погледу подршке милитаристичком типу политичке културе, а разлике су статистички значајне ($F(3,1139)=6.004$, $p<0.1$). Разлике су статистички значајне и код става према конфесији ($F(3,1015)=4.748$, $p<0.1$), док код религијског веровања не постоје значајне разлике када је реч о подршци милитаристичком типу политичке културе ($F(3,1070)=1.972$, $p>0.1$) (Максимовић, 2017:198).

Корелације⁷ између димензија религиозности и милитаристичке политичке културе

Табела 5. Корелације између свих скорова

	1	2	3	4
1. Религијско веровање	1.000	.248	.444	.048
2. Став према цркви/конфесији		1.000	.363	.068
3. Персонализована религиозност			1.000	.076
4. Милитаристички				1.000

7 Корелација представља повезаност или међуоднос између вредности два обележја. У случајевима када су вредности оба посматрана обележја мерена интервалном или скалом односа, њихове вредности испуњавају услов нормалног распореда, а између њих постоји линеарна повезаност, у питању је Пирсонова линеарна корелација. Вредност Пирсоновог коефицијента корелације креће се од +1(савршена позитивна корелација) до -1(савршена негативна корелација).

Резултати приказани у Табели указују да не постоји значајна корелација између вредности скорова. Када погледамо однос међу свим скоровима, закључујемо да највиши степен корелације са милитаристичком политичком културом постоји код персонализоване религиозности.

Милитаристичка политичка култура као предиктор религиозности православних у Србији

Идентификовали смо и значај који милитаристичка политичка култура има као предиктор религијског веровања, става према цркви/конфесији и персонализоване религиозности Православних у Србији. То смо учинили регресионом анализом⁸ (Табела 4.1 до Табела 4.3).

Табела 4.1. Милитаристичка политичка култура као предиктор религијског веровања Православних у Србији

	Милитаристичка политичка култура
Православци	.432*

Табела 4.2. Милитаристичка политичка култура као предиктор става према цркви/конфесији Православних у Србији

	Милитаристичка политичка култура
Православци	.445*

8 Регресиона анализа је најучесталија статистичка метода посредством које се утврђује однос између предиктора и независних варијабли. Постоји неколико типова регресионих анализа, ипак, све оне почивају на истој идеји тј. да се на основу вредности предиктивних варијабли предвиди вредност зависне варијабле (више видети: Бешић, М., *Методологија политичких наука са статистиком*, Факултет политичких наука, Београд, 2008, стр. 145.). Када је зависна варијабла бинарног типа (има две вредности 1 и 0) користи се логистичка регресија. У табелама од 4.1 до 4.3 представљени су резултати логистичке регресионе анализе за све три димензије религиозности. Вредност 1 одговара оним Православцима који кажу да је милитаристички облик политичке културе „веома добар” и „добар”, а вредност 0 оним Православцима који су овај облик политичке културе оценили као „веома лош” и „лош”.

Табела 4.3. Милитаристичка политичка култура као предиктор персонализоване религиозности Православних у Србији

	Милитаристичка политичка култура
Православци	.753*

Гледано кроз све три димензије религиозности, милитаристичка политичка култура је позитиван и статистички значајан предиктор код Православних у Србији. Највише вредности овог модела политичке културе налазимо код персонализоване религиозности Православних. Дакле, имајући у виду да смо персонализовану религиозност одредили као изградњу религијског света на персонализованој духовној равни, наши налази упућују на повезаност духовности и војне власти. Индивидуалност води у несигурност и неизвесност, стога, ову повезаност објашњавамо управо потребом за сигурношћу.

Закључак

Милитаристичка политичка култура је позитиван предиктор религиозности Православних у Србији. Било да религиозност Православаца у Србији посматрамо као однос који значи признање, ограниченост и немоћ људског бића, или као један индивидуализовани и унутрашњи став према светом и духовном, запажамо подршку милитаристичком облику политичке културе. И милитаризам и став према цркви/конфесији су одраза ауторитарности. Узимајући у обзир да су ред, поредак и хијерархија заједничке карактеристике и војске и цркве, то у великој мери објашњава зашто је милитаризам позитиван предиктор религиозности Православних у Србији. Такође, закључујемо да највише вредности у погледу односа према милитаристичкој политичкој култури постоје код оних Православаца који показују највиши степен персонализоване религиозности. Та веза нам указује на јаку повезаност духовности и војне власти код Православних у Србији. С обзиром на начин на који смо одредили персонализовану религиозност, очекивали смо да ће милитаристичка политичка култура бити негативан предиктор ове димензије религиозности Православних, а да би као облик световне религиозности више одговарала

неком од облика демократске политичке културе. Резултати до којих смо дошли нам, заправо, указују да Православци у Србији религиозност схватају на традиционалан начин, без обзира на значење и сисао појединих димензија религиозности.

Литература

- Allport, G. W. (1950). *The individual and his religion: A psychological interpretation*. New York: Macmillan.
- Almond, G. Verba, S. (2000). *Цивилна култура; Политички ставови и демократија у пет земаља*. Загреб: Политичка култура – Накладно издавачки завод.
- Бахтијаревић, Ш. (1975). *Религијско припадање у увјетима секуларизације друштва*. Народно свеучилиште града Загреба. Загреб.
- Бешић, М. (2014). *Транзиционе трауме и промене вредносних оријентација – генерацијски приступ – Компаративна емпиријска студија вредности у земљама бивше Југославије*. Факултет политичких наука у Београду. Београд.
- Бешић, М. (2008). *Методологија политичких наука са статистиком*, Факултет политичких наука. Београд.
- Биговић, Р. (2000). *Црква и друштво*. Београд. СПЦ.
- Чупић, Ч. (2002). *Социологија*. Чигоја штампа. Факултет политичких наука, Београд.
- Ђорђевић, Д. (2007). Савремена (де)секуларизација српског друштва – стари или нови изазов за домаћу социологију религије. У: Д. Ђорђевић (прир.). *Муке са светим*. Ниш: Нишки културни центар. Пунта. стр. 109-120.
- Енциклопедија политичке културе*. (1993). Савремена администрација. Београд.
- Fontaine, J. R. J. Duriez, V. Luyten, P. Corveleyn, J. Hutsebaut, D. (2005). Consequences of multidimensional approach to religion for the relationship between religiosity and value priorities, *International Journal for the Psychology of Religion*, god. 15, br. 2, str. 123–144.
- Kirpenberger, H. Riesebrodt, M. (2001). Max Webers „Religionssystematik“. Tübingen.
- Кубурић, З. (1999). Хришћанство и психичко здравље верника. У: *Хришћанство, друштво, политика*. Јунир годишњак VI. Ниш. Јунир.
- Максимовић, А. (2017). Утицај религиозности на политичку партиципацију грађана Србије. *Докторска дисертација*. Факултет политичких наука у Београду. Београд.
- Малдини, П. (2006). Обновљена религиозност и демократизација хрватског друштва. *Друштвена истраживања*. год. 15, бр. 6, стр. 1105–1125.
- Матић, М. Подунавац, М. (1997). *Политички систем – теорије и принципи*. Факултет политичких наука. Чигоја штампа. Београд.
- Матић, М. Подунавац, М. (1994). *Политички систем*. Београд: Институт за политичке студије.

- Подунавац, М. (2001). *Принцип грађанства и поредак политике*. Факултет политичких наука. Чигоја штампа. Београд.
- Roccas, S. (2005). Religion and value systems. *Journal of Social Issues*, god. 61, br. 4, str. 747–759.
- Тадић, С. (1998). Религиозно искуство-истражена и/или неистражена димензија религије и религиозности. У: *Друштвена истраживања*. Загреб. Институт друштвених знаности Иво Пилар. год. 7. бр. 35, стр. 359–373.
- Зриншчак, С., Чрпић, Г., Кушар, С. (2000). Вјеровање и религиозност, *Богословска смотра*, 70 (2): 233–255.

Интернет извори:

<http://nubl.org/wp-content/uploads/2014/12/Braco-Kova%C4%8Devi%C4%87-MILITARIZAM-RAT-I-MEDIJI.pdf> (приступљено 20.10.2018).

RELIGIOSITY ORTHODOX AND MILITARISTIC POLITICAL CULTURE IN SERBIA

Андријана Максимовић

State University of Novi Pazar, Department of legal sciences

Summary

The paper presents the results of research that sought to determine the relationship between the Orthodox religiosity in Serbia and militaristic political culture. The author relied on the analysis of secondary data that EVS is a unique methodology implemented in the whole of Europe. The first concept that has been the subject of measuring religiosity. Religiosity is operationalized through several dimensions of religiosity: religious belief, attitude towards religious denomination / church and personalized religiosity. The first two dimensions by the paper presents as a classical religiosity, a third dimension means secular religiosity. Preference in relation to this type of political culture is operationally measured through the quarter-scale: good, very good, bad or very bad. The correlation method, we found that the highest level of integration with the militaristic political culture found in those Orthodox who show the highest levels of personalized religiosity. Regression analysis shows that militarism is a positive predictor in all dimensions of religiosity of the Orthodox.

Key words: *religiosity, Orthodox, political culture, militarism*